

Friskoleprisen 2017 – Hilde Grimm, Oasen-skolene

1:

Tusen takk til priskomiteen! – Det var en stor overraskelse da jeg fikk vite om prisen, og det er med stor ydmykhet jeg tar imot i en sal med så mange hardtarbeidende flinke friskolefolk.

Det jeg har gjort for å fremme det kristne i kristne friskoler har jeg ikke stått for alene. Jeg hadde heller ikke hatt mulighet til å jobbe med dette, uten så gode folk rundt meg, som tar seg av oppgaver jeg er helt avhengig av at de gjør, for å i det hele tatt få tid til å tenke på innholdet i skolen. Tusen takk Frida, for tålmodighet når mamma stadig kom seint hjem til middag, og for at du ville bli med inn her i dag, og takk til Lars og mannen min Pascal for at jeg får lov å være den som ikke helt klarer å skille jobb og fritid.

Noen av mine viktigste medarbeidere er her i dag, og jeg vil selvfølgelig dele prisen med dem. Takk til Jakob og Roar som holder orden på Birkelid for meg, og til Anette, tone og Leif-Otto som er rektorer på de nye Oasen-skolene, og står på for å videreføre vår visjon i disse skolene. Dere brenner for å drive en skole med Jesus i fokus, og til tross for mange andre utfordringer i pionerfasen, klarer dere å finne rom for å gi elevene kunnskap og kjennskap til vår Far og Skaper. Så må jeg også takke Mikael Jortveit som nå står i klasserommet på Oasen skole Birkelid, for at han lanserte begrepet KFL, og satte startskuddet for den satsningen. Takk også til alle dere andre ansatte i Oasens-skolene og Oasen-styrene, som står på for å jobbe mot vår felles visjon. Spesielt takk til Lasse Rosten, for at du fant tid til å komme hit som representant for styret. Du har gjort en fantastisk jobb gjennom mange år for skolene våre.

Jeg vil også takke KFF for utrolig mye inspirasjon gjennom skoleledersamlinger og styrearbeid, og jeg blir nødt til å nevne deg Signe spesielt, for ditt fokus på nøytralitetsbegrepet og alt det arbeidet du har lagt ned for å få på plass gode alternative innledninger i læreplaner. Hans Gabre og Carsten Hjort Pedersen er andre som har gitt meg energi og lyst til å jobbe med dette, og begrepet «Påvirkning med respekt» har blitt et mantra som jeg stadig løfter frem i møte med ansatte, foreldre og elever. Takk også til Margunn og Lars Dahle, for det halvåret jeg fikk jobbe hos dere på NLA Mediehøyskolen og i Damaris, og for videre samarbeid med dere. Det har inspirert meg til å jobbe med å bevisstgjøre elevene våre i møte med populærkulturen.

2:

Sjelden har kristne verdier vært så debattert og aktualisert som i årets valgkamp. Vi kan si mangt og mye om det som ble sagt, men vi skal alltid som kristne være glade når Gud settes på dagsorden. Arne Berggren – tv-produsent og dramatiker sa følgende i VL forrige uke: «Jeg husket plutselig hvorfor det tok meg så lang tid å oppdage at jeg er kristen. Jeg møtte aldri noen kristne som greide å gjøre kristendom relevant for meg. Så var jeg så heldig å møte en som viste meg hva det handler om. En som stilte åpne spørsmål og lot meg tenke selv og gjenoppdage kristendommen. Ja, vi trenger flere stemmer som kan forsvare de kristne verdiene og kulturarven og ære være Ottosen og Selbekk og Co som gidder og ser ut til å trives med det og er flinke kommunikatorer. Men om man skal tenke langsiktig, er den virkelig store utfordringen at vår tro er utfordret. Det er ikke sekulariseringen som er trusselen, men at vi kjeder folk. Det handler ikke om image, men om relevans» Berggren treffer noe alle vi i friskoler må være opptatt av – å gjøre kristen tro, nåden og Jesus relevant for barn og unge.

Oasen-skolenes satsning KFL – kristenfaglig løft handler om å få være den voksne som klarer å gjøre kristen tro relevant for eleven, uten å gi alle svar, men ved å få eleven til å tenke selv, og selv oppdage at det er naturlig å søke Gud. KFL er ikke å snakke ned alle som fjerner kristne verdier fra det offentlige rom, men å selv ta ansvar for å vise barn og unge at hos oss er Gud en helt nødvendig

og avgjørende brikke i livets puslespill. Når mange forsøker å gjøre Gud overflødig, må vi vise at det ikke er mulig, gjennom sann komplett undervisning i alle fag. Gud gjør kunnskapen om livet og verden fullstendig og logisk!

3:

Gud er et mysterium. Vi må aldri glemme å være ydmyke når vi skal formidle våre tanker om Gud til vår neste. Samtidig påpekte også Jesus spor på Gud i naturen. Vi må også være frimodige og vise at naturen er en refleksjon av Guds skapergjerning, kjærligheten mellom mennesker er treenighetens påvirkning på våre indre liv, og Guds skjønnhet finner vi foruten i naturen i musikk, kunst og annen kreativitet.

Når vi velger å si at kristne verdier og Gud som skaper skal trekkes inn i alle fag, er det ikke noe unaturlig ekstra som vi dytter inn og prøver å overtale lærerne til å ta med i undervisningen. Noe som blir en såkalt tidstyv, og nok en pålagt oppgave i tillegg til den «vanlige læreplanen». For oss er det en nødvendig del av kunnskapsformidlingen, fordi vi tror Gud skapte verden, naturen, matematiske system, kreativitet, musikalitet, ulike kropp og muskelfiber som passer til ulike idretter, ulike mennesketyper som passer til ulike oppgaver, tjenester og arbeid. Det er derfor ikke noe oppsiktsvekkende at kake-bake-konkurransen til påske ved Oasen skole har nettopp temaet påske, og at det da dukker opp kors, og ikke bare påskeharer.

For å få dere på sporet av den grunnleggende tenkningen i vårt «KFL- kristenfaglige løft» vil jeg at du nå skal snu deg mot sidemannen og drøfte følgende påstand i 2 min:

4

«DET ER UNATURLIG FOR EN SOM TROR AT GUD ER SKAPER
Å UNDERVISE I NATURFAG UTEN Å NEVNE GUD.»

5

Det viktige her er at det er ledelsen som skal ha kontrollen på hva innholdet i skolen skal være, hva slags kristen skole vi skal være og i hvor stor grad skal det legges en felles struktur for dette, og hva som kan overlates til kulturen.

Jeg lærte mye om kristne skoler da jeg skrev min masteroppgave, takket være mange av dere fra grunnskolene som svarte på et uendelig langt og til dels håpløst spørreskjema, men noe av det viktigste jeg tok med meg videre var hvor utrolig viktig det er at vi skoleledere har en høy bevissthet rundt de valgene vi tar – og ikke minst IKKE tar – og hva det innebærer å overlate alt angående innhold i timer til hver enkelt ansatt lærer. Jeg mener ikke alle dere nå burde høre på hvordan vi i Oasen-skolene har valgt å sette det kristne inn i skolens struktur og så kopiere det. Vi må hver for oss gå til skolens visjon, skolens styre og grunnlagsdokumenter og så må vi sørge for at skolen blir den skolen som man faktisk ønsker – ikke den skolen de to-tre ivrigste på personalmøte ønsker, eller som den konservative flotte moren som ringer hver gang vi skal sette i gang med seksualundervisningen. Eller som den faren som synes vi ikke bør snakke om synd, for da kan dattera bli så lei seg. Vi skal lytte, men skolen som kristne skole må ikke bli tilfeldig.

Mange er opptatt av at det kan føre til at det kristne hviskes ut- og det er et viktig poeng, for uten struktur og felles forventninger kan vi ikke forvente at alle nyansatte forstår hvordan de skal være lærere i en kristne skolen. Men uten struktur og felles kjøreregler, kan vi like gjerne risikere å gå i den andre grøfta – nemlig å glemme at vi er skole og ikke menighet. Det som har vært noe av det mest krevende for enkelte av våre trofaste ansatte, når skolen har vokst og det ikke lenger er en selvfølgende

at alle elever reiser seg under lovsang, eller er enig i alle våre etiske holdninger til hva som er god oppførsel og Guds vilje med våre liv.

For å sikre at Oasen-skolene blir tydelige, men sunne kristne skoler, som ivaretar elevene på en gode måte, uavhengig av deres livssyn, har vi hos oss lagt inn mer struktur og styring enn vi hadde i oppstarten. Jeg har forsøkt å oppsummere en del av dette:

6 (Se slide):

Jeg er ikke så glad i slides med mye tekst, men hovedpoenget mitt her er å vise dere at det å være en kristen skole for oss innebærer mange ulike små og store drypp, og det er viktig for oss at det kristne er noe vi tar med oss inn i så godt som alle settinger på skolen. Vi valgte et år å analysere skolen vår som kristen skole, som en del av «ikke lovpålagt virksomhetsbasert vurdering» i KSS, og den analysen gav oss en oversikt og en bevisstgjøring, som jeg nå kan bruke i møter med nye foresatte eller ansatte. Det å skrive ned alt det flotte man gjør i et samlet dokument er både inspirerende og lurt med tanke på å sikre at det opprettholdes.

7 (Se slide):

Denne oversikten gikk jeg gjennom med personalet i alle våre 4 Oasen-skoler nå i august, i tillegg til en repetisjon av hvorfor vi driver kristne friskoler. Man skulle tro at det er helt opplagt for alle ansatte, men det er det ikke. Vi må hele tiden gi våre ansatte inspirasjon og kunnskap om hvorfor vi holder på med noe så krevende som å drive friskoler, i en tid da facebook, kronikker og leserinnlegg hagler mot oss med myter og kritikk. Da er det viktig av de ansatte kan forklare både naboen og frisøren hva som motiverer for friskoledrift.

Så må det også legges til at dette er krevende å følge opp, og det blir ikke mindre krevende for kollegaene mine som er i pionerfaser – alt mulig annet sluker tiden og når man som rektor på en liten skole må fikse alt fra vannlekkasjer, datatrøbbel, GSI og elever med store og små utfordringer, er visjonsarbeid og kreative morgensamlinger ikke alltid det man klarer å prioritere. Men noe hjelpe får de, ettersom alt av styringsdokumenter overføres til de nye skolene, inkl. våre årsplaner med nedskrevne kristne elementer.

8:

Oasen skåret høyt undersøkelsen da jeg i 2012 stilte spørsmålet «I hvilken grad preges skolen av å være en kristen skole. Men på spørsmålet om vi hadde «Kristne element i lokale læreplaner» fikk vi ingen poeng, sammen med de aller fleste andre skoler. Jeg var ikke overrasket, men oppgaveskrivingen satte i gang mye refleksjonsarbeid om hvor absurd det var at vi drev kristen SKOLE, og så var ikke det kristne med i FAG og undervisning – skolens grunnleggende og viktigste virksomhet!

Jo da, vi nevnte nok Jesus i en del timer, når vi fant det som best og i enkelte tema, som seksualitet, var lærerne superivrige og brukte masse tid på å få sagt på best mulig måte hva Guds ord sa om den saken, men det var ellers overlatt til tilfeldigheter og lærernes kreativitet. Skolen vokste – mange nyansatte kom og gledet seg til å jobbe i en kristen skole, slik at de kunne være seg selv og dele Guds ord og be for dagen med elevene, men hva med undervisningen?

Som dere har sett har vi mange tiltak, men det som har vært mest merkbart og også til dels krevende for de ansatte er at jeg gradvis har innførte forventinger og etter hvert krav om at kristne verdier, kunnskap om kristnes plass i historien og hva Guds ord sier om de emnene vi jobber med, skulle komme tydelig frem i de lokale læreplanene. Alle bruker samme mal for planene, og det er en egen

kolonne hvor KFL skal komme frem med en egen fargekode. Dette betyr langt ifra at lærerne nå sitter og leter etter bibelvers til hvert kompetansemål, men vi søker stadig å trekke dette inn der det naturlig hører hjemme – og det er i mye mer enn i tema som rus og seksualitet. Her ser dere et eksempel fra 10. trinn, naturfag – 1. del av vår lokale læreplan/årsplan.

9:

Jeg har her klippet ut KFL-innslagene for samfunnsfag for småtrinnet til venstre, og til høyre har jeg kun tatt 5. trinn. Så øker det gjerne på oppover i trinn. På ungdomsskolen har vi f.eks. en gruppe lærere som har bygd opp en ressurs med powerpointer i naturfag hvor hvert tema innledes med et bibelvers.

10:

Når man bygger inn struktur, og følger det opp år etter år, så kan også vi som ledere gradvis være med på å bygge en ønsket kultur, hvor det ikke lenger blir pålagte oppgaver, men en naturlig tankegang lærerne har med seg inn i arbeidet med fag. Ikke mye gleder meg så på jobb, som når f.eks. norsklærer på ung. skolen, Siv Linda, legger ut slike meldinger på vår interne facebookgruppe for ansatte. KFL er blitt et innarbeida begrep. Det tok noen år faktisk, men jeg har tro på at gradvis implementering, med jevnlig dryppe, støtte og forventninger fra ledelsen, gir slike resultater.

Det har også vært ekstra viktig for meg å få inn refleksjon rundt verdier og livssyn i språkundervisningen. Jeg tror ofte at i tillegg til KRLE eller Kristendomsfaget, blir det naturfag og samf. fag hvor vi som kr. skoler får inn kristne verdier, men det er svært viktig å også ivareta språkfagene. Da dreier det seg sjelden om å få inn «kristne tekster» – Vi gjør det i noe grad, spesielt i engelsk, men i norskfaget skal vi ha tekster med norske forfattere fra ulike epoker, og da blir fokuset heller å se etter spor av livssyn i disse tekstene, og også rette et kritisk blikk mot de valg personer i tekstene tar. «Hva ville Jesus gjort?» kan gjerne være et spørsmål vi ber elevene reflektere over. Vi har også mange diskusjoner rundt hvilke filmer og tekster vi kan bruke. Det er sjelden tekster blir forkastet hos oss, vi benytter heller anledningen til å samtale med elevene, dersom en tekst f.eks. har mange banneord, eller dårlig moral. Vi har som mål å få frem kritiske og reflekterte elever, som utrustes til å møte alle typer uttrykk på nettet, på videregående og på universitet og høyskoler. Så lykkes vi slettes ikke alltid – Vi har hatt klasser hvor debatten har blitt stille, pga usikkerhet eller mangel på respekt for ulike livssyn. og mellom mange gode tilbakemeldinger fra videregående om våre elever, har vi også fått høre at en kristen lærer på en offentlig vgs opplevde våre elever som belærende og ufine i forsøk på å frelse klassekamerater.

11:

Ingen nedskrevne tiltak kan erstatte den atmosfæren vi har mulighet til å skape gjennom å ha en skole der Jesu kjærlighet er velkommen og Den hellige ånd får virke. Ord og handling må også harmonere. Det nytter f.eks. ikke å snakke om betydningen av å dele og gi, uten å stille opp med varm solbærsaft en kald høstmorgen, som innledning til dagen for psykisk helse. Det nytter ikke å snakke om «glede hverandre», og i neste runde krenke en elev med høylytt tilsnakk og oppgitthet.

KFL får lite verdi om vi ikke har med oss hjerte og lar Jesus virke gjennom oss i møte med elevene. Våre personlige vitnesbyrd og vår formidling av tro og Guds kjærlighet i utenomfaglige settinger er mye viktigere enn alt annet. Men også her krever det balanse, struktur og diskusjon. Vi kristne er ikke enige i alt lengre – det var vel enklere før...? Skapelsen, dåp, helvete, ekteskap, Paulus, musikkstil, bibeltroskap, Noa, Adam og Eva... Ja det er stadig tema vi må ha en runde på og lærerne blir fort usikre. Hva skal jeg svare her? Ofte blir vi enige om at det er fint å lære elevene at også vi kristne har

ulike syn og meninger om hvem vår fantastiske Gud er. Andre ganger går vi tydelig ut til alle ansatte og avklarer hvor vi står, og holder fast på dette.

Det er også slik at lærerne etterlyser mer avklaring og tydelighet fra eier og ledelse i enkelte spørsmål, men når vi så velger å gi klare føringer, er det ikke alltid like populært det heller. Det er en hårfin balanse, og det å skrive ned svar på vanskelige spørsmål er en stor utfordring. Men så lenge Gud som skaper og frelsen og nåden i Kristus ligger som skolens urokkelige fundament for alt vi gjør, tåler vi en frisk debatt både på personalrommet og i klasserom.

Slike diskusjoner har vi også her på KFF-konferansen og i styret. I hvilken grad kan vi lage noe felles, til tross for at vi representerer så mange ulike menigheter? Jeg mener vi kan gjøre mye felles. Her har jeg alltid hatt en viss naivitet, som jeg ikke vil gi slipp på. Dersom vi som kristne fremover skal bli tatt seriøst i den offentlige debatten, må vi så langt det er mulig vise at vi står sammen og at vi er en gruppe med raushet og respekt for de ulikheter som finnes. Jeg tror det er viktig at kristne friskoler har en større teologisk variasjon blant de ansatte enn f.eks. en menighet. I Oasen-skolene er de fleste kristne menigheter representert. Vi har så langt ingen katolikker ansatt, men dere blir godt omtalt ettersom jeg er gift med en katolikk.

12:

Mange av dere har tidligere sett og hørt om hvordan vi har jobbet med visjonen vår, og Anette som nå er rektor på Oasen skole Strømme, skal ha mye av æren for at denne illustrasjonen henger som et stort veggilde i hovedgangen på Birkelid. Oasen-skolene har en visjon som er levende og som har stått uforandret i 15 år – Vi er inne i en krevende tid, med mange nye skoler, men jeg er så takknemlig for å få jobbe sammen med så mange flotte folk i en så tverrkirkelig organisasjon, der vi har sikra at visjonen vil bestå videre, fordi vi har satt en standard for dette og har fått til en sunn balanse mellom struktur og kultur, men først og fremst vil visjonen bestå fordi Gud er trofast og urokkelig og nåden er uendelig stor.

Igjen tusen takk for prisen – og takk for meg

Hilde Grimm, okt. 2017